

Motion till riksdagen 2012/13:Kr320

av **Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (S)**

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund, fritid

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut	3
Motivering.....	6
Våra förslag, sammanfattning	6
Inledning	7
En bra kulturpolitik skapar ett kreativt Sverige.....	7
Kunskap och arbete bygger Sverige	8
Alla ska ha tillgång till kultur.....	9
Utan kulturskapare ingen kultur	9
Kultur och folkbildning (anslagsförändringar).....	9
Internationalisering och mångfald.....	9
Anslag 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	9
Ökat stöd till fria grupper samt ideella kultur- och musikarrangörer	10
Anslag 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål.....	10
Läslyft! Insatser för läsfrämjande m.m	11
Anslag 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter.....	11
Ökat stöd till bildkonstnärer (via anslag hos Statens konstråd).....	12
Anslag 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	12
Fri entré på statliga museer	13
Anslag 8:1 Centrala museer	13
Ökat filmstöd.....	13
Anslag 10:1 Digitalisering av biografier på mindre orter	13
Motverka främlingsfientlighet och rasism – investera i ungdomarna.....	14
Anslag 12:2 Bidrag ungdomsverksamhet.....	14
Utökad satsning på folkhögskolorna	15
Anslag 14:2 Bidrag till folkbildningen.....	15
Access - Bevara, vårda, tillgängliggöra!	16

Fel! Okänt namn på

Nytt anslag.....	16
Kultur och folkbildning (övriga förslag)	17
En politik för ett jämställt kulturliv	17
Kultur- och musikskolan	18
Skapande skola	19
Nationell biblioteksstrategi.....	20
Hälften av alla barn saknar skolbibliotek – trots lagstiftning	21
Nationalmuseum och Nobelmuseet	22
Det rullande och flygande kulturarvet – vem tar ansvar?	22
Scenkonstspensionerna	23
Kulturskaparnas villkor	23
Bildkonstnärerna och MU-avtalet.....	24
Enprocentsregeln	24
Kultur och hälsa.....	25
Kulturmiljöer till minne av kända svenskar.....	25
Skattereduktion för gåvor till vissa ideella organisationer.....	26
Kulturella och kreativa näringar	26
Medier	28
Digitalisering av public service-företagens arkiv	28
Avskaffa förhandsprövningen	28
Alla ska kunna se stora idrottsevenemang i fria kanaler – inrätta en evenemangslista.....	29
Idrott.....	30
Idrotten en del av välfärden – nej till höjda avgifter.....	30
Elitidrottarens möjlighet att kombinera idrott och studier	31
Lika villkor för pojkar och flickor inom idrotten.....	32
Sexuella övergrepp på barn i idrottsmiljöer.....	32
Stoppa huliganerna!	32
Spel.....	33
Licensierade internetspel.....	33
Framtiden för Svenska Spel.....	33
Framtiden för ATG.....	33
Framtiden för folkrörelserna.....	34
Inrätta en spelmyndighet	34
Spelmissbruk	34
Spelautomater.....	35

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen för 2013 inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trosamfund och fritid enligt tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 132 000 000 kronor 2014 och 2015.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2014.
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2014 och 2015.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lägga ned Kulturarvslyftet och införa ett nytt Accessprojekt.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta föreningsjobb.¹
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Arbetsförmedlingen bör samarbeta med folkhögskolor när det gäller rekrytering av studerande.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en politik för ett jämställt kulturliv.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av kultur- och musikskolan.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utvärdering av Skapande skola.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell biblioteksstrategi.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skolbibliotek.²
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Nationalmuseum.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nytt Nobelmuseum.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ansvaret för det rullande och flygande kulturarvet.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om scenkonstpensionerna.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att långsiktigt stärka kulturskaparnas villkor.

Fel! Okänt namn på

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla kulturinstitutioner som har statligt stöd ska ha en skyldighet att följa MU-avtalet.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Statens kulturråd i uppdrag att följa hur MU-avtalet efterlevs.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utvärdering av enprocentsregeln.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förstärkt information om enprocentsregeln.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kultur och hälsa.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kulturmiljöer till minne av kända svenskar.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skattereduktion för gåvor till vissa ideella organisationer.³
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kulturella och kreativa näringar.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Umeå, Europas kulturhuvudstad 2014.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra estetiska ämnen som gymnasiegemensamma ämnen i gymnasiet.²
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om digitalisering av public service-företagens arkiv.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa förhandsprövningen av vissa nya tjänster inom public service-företagen.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en evenemangslista.⁴
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att värna idrotten som en del av vår gemensamma välfärd.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avgifter inom idrottsrörelsen.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skapa möjligheter för elitidrottare att kombinera idrott och studier.²
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta ett samlat nationellt program för idrottsmäns möjligheter till yrkeskarriär.²
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge flickor och pojkar lika möjligheter att utöva idrott.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sexuella övergrepp på barn i idrottsmiljöer.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa anmälningsplikt för dömda huliganer på matchdagar.⁵

Fel! Okänt namn på

38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av den svenska spelpolitiken.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om licensierade internetspel.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om framtiden för Svenska Spel.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om framtiden för ATG.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om framtiden för folkrörelserna när det gäller spelfrågorna.
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en spelmyndighet.
44. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Spelmyndighetens uppdrag i fråga om spelmissbruk och om myndighetens finansiering.
45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om spelautomater.

¹ Yrkande 6 hänvisat till AU.

² Yrkanterna 12, 27, 33 och 34 hänvisade till UbU.

³ Yrkande 24 hänvisat till SkU.

⁴ Yrkande 30 hänvisat till KU.

⁵ Yrkande 37 hänvisat till JuU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Tabell 1

Anslag (tkr)	Regeringens förslag	Anslagsförändring
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete <i>Ökat stöd till internationalisering och mångfald</i>	244 897	10 000
2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål <i>Stöd till fria grupper, 12,5 miljoner kronor</i> <i>Stöd till ideella kultur- och musikarrangörer, 12,5 miljoner kronor</i>	189 503	25 000
3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter <i>Läslyft! Förstärka insatser för läsfrämjande åtgärder m.m.</i>	123 682	10 000
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön <i>Ökat stöd till bildkonstnärer, ökning av anslaget hos Statens Konstråd för inköp av offentlig konst, 10 miljoner kronor</i>	33 100	10 000
8:1 Centrala museer <i>Fri entré på statliga museer, 80 miljoner kronor</i>	985 392	80 000
10:1 Filmstöd <i>Digitalisering av biografier på mindre orter, 10 miljoner kronor</i>	317 144	10 000
12:2 Bidrag ungdomsverksamhet <i>Motverka främlingsfientlighet och rasism – investera i ungdomarna, att fördelas av Ungdomsstyrelsen, 5 miljoner kronor</i>	250 440	5 000
14:1 Folkbildning <i>1 000 nya utbildningsplatser (helår) inom folkhögskolan inom ramen för Utbildningskontraktet, 60 miljoner kronor</i>	3 546 705	60 000
Nytt anslag: Jobbskapande projekt inom kulturområdet <i>Access, anställningar inom kulturområdet</i>	0	122 000
Summa		332 000

Våra förslag, sammanfattning

Den socialdemokratiska budgeten på kulturområdet präglas av att vi vill skapa fler jobb, öka tillgängligheten till kultur och öka insatserna för folkbildning och utbildning. Det gör vi genom en stark budget och vi satsar 332 miljoner kronor mer än regeringen inom utgiftsområdet.

Insatser som leder till jobb. Vi föreslår

Fel! Okänt namn på

- ? att Kulturarvslyftet läggs ner och att man istället satsar på det som beprövat fungerar – Access-jobb inom kulturområdet (+122 miljoner kronor)
- ? en ökad satsning på ideella arrangörer som skapar arbetstillfällen (+12,5 miljoner kronor)
- ? en ökad satsning på fria grupper – kulturarbetare som kan utveckla sin verksamhet (+12,5 miljoner kronor)
- ? en ökad satsning på internationalisering, t.ex. gästspel i utlandet (+10 miljoner kronor)
- ? att anslaget hos Statens konstråd för inköp av offentlig konst ökas vilket ger jobb till konstnärer (+10 miljoner kronor)

Vi vill öka tillgängligheten till kultur och föreslår

- ? ett Läslyft! Satsa på läsning, läsfrämjande, forma en nationell biblioteksstrategi och politik, se till att lagen om skolbibliotek efterlevs (+10 miljoner kronor)
- ? digitalisering av biografier på små orter (+10 miljoner kronor)
- ? fri entré på statliga museer (+80 miljoner kronor)

Vi investerar i folkbildning och utbildning och föreslår

- ? 1 000 nya (utöver de 1 000 som regeringen föreslår) helårsutbildningsplatser inom folkhögskolan inom ramen för Utbildningskontraktet (+60 miljoner kronor)
- ? En ökning av insatserna för att motverka främlingsfientlighet och rasism (+ 5 miljoner kronor).

Inledning

En bra kulturpolitik skapar ett kreativt Sverige

Vi vill ha ett kreativt Sverige med ett kulturliv som underhåller, ifrågasätter och ställer saker på sin spets. Kultur känner inga gränser. Kultur i alla dess former hjälper oss att vidga perspektiven, få nya tankar och nya idéer. Kultur i alla dess former måste alltid ges utrymme att utvecklas – annars dör den. Vi påverkas alla av kulturen och massmedierna i det samhälle vi lever i. Men vi kan också själva påverka dem. Därför är ett levande kulturliv och en mångfald av röster i den offentliga debatten livsviktigt för ett modernt och dynamiskt demokratiskt samhälle.

Den socialdemokratiska kulturpolitiken tar sin utgångspunkt i vår absoluta tilltro till att alla människor ska ha rätt att ta del av kultur och utöva kultur. Genom en prioritering av barn och unga och en satsning på integration, folkbildning och jämställdhet kan kulturen spridas till fler.

Aldrig förr har kultur och media spelat en större roll i människors liv än idag. Att läsa en bok, höra en ny låt, lyssna på ett radioprogram eller se sina barn spela ett instrument eller uppträda i en teaterpjäs kan stimulera till glädje och njutning, men också provocera och engagera.

Fel! Okänt namn på

Kultur och media är viktiga därför att de kan förmedla något vackert, spännande eller känslösamt. Kultur och media är viktiga därför att de kan kanalisera protester mot orättvisor, utgöra en arena för samtal och debatt eller granska och ifrågasätta makthavare och rådande strukturer. Kultur och media är viktiga därför att de skapar möjligheter för oss att formulera drömmar, ge uttryck för känslor och skapa identitet. Kultur och media kan hjälpa oss att upptäcka nya idéer och perspektiv, ge inspiration, vägledning och inte minst värderingar.

Om jobben är det som skapar ekonomisk självständighet och tillväxt, och välfärd är det som gör att vi alla kan färdas väl genom livets upp- och nedgångar, så är kultur det vi fyller livet med, som ger det innebörd, och som hjälper oss att förstå både oss själva, andra och det samhälle vi lever i. Den som påstår att det är oviktigt ser inte möjligheterna och behoven i ett modernt och progressivt samhälle.

Att skapa förutsättningar för kulturen att blomstra är att skapa förutsättningar för ett levande demokratiskt samhälle. Att ge utrymme för konstnärer, men också amatörer, att uttrycka sig konstnärligt är berikande för ett kreativt samhälle. Sverige behöver mer, inte mindre, kreativitet för att lösa alla de komplicerade samhällsproblem vi står inför.

Under den borgerliga regeringen har kulturen hamnat i skymundan. Regeringens kulturpolitik har präglats av passivitet, låg prioritet och få nya idéer eller visioner. Kulturskaparnas villkor har försämrats kraftigt. Den fria entrén på museerna har avskaffats. Vi vill inte ha en kultur- och mediepolitik som präglas av bristande intresse, resurser och visioner. Det skapar ett tråkigare och mindre utvecklande samhälle med mindre kreativitet, färre röster i det offentliga samtalet och minskad tillgänglighet för alla som vill njuta och inspireras av kultur och media. En borgerlig kultur- och mediepolitik innebär mer makt åt kommersiella intressen. Det begränsar och reducerar kulturen och media till enbart det som är ekonomiskt lönsamt. Med en borgerlig kultur- och mediepolitik får vi tyvärr mera enfald istället för mångfald.

Vi vill släppa loss kraften i kulturen. Vi vill stärka och utveckla den kreativitet och sprängkraft och de möjligheter att berika livet som finns i svenskt kulturliv. Vår vision är att med hjälp av kulturens och medias kraft skapa världens mest kreativa land. Det är viktigt därför att kultur och media har ett värde i sig – som fria och oberoende krafter. Men det är också viktigt för att många av framtidens jobb finns inom kulturen och de kreativa näringarna där utvecklingen går snabbt och nya idéer föds och sprider sig till andra delar i näringslivet.

Kunskap och arbete bygger Sverige

Vi socialdemokrater vill satsa på jobb och utbildning. För att stå starka i framtiden måste vi i Sverige konkurrera med hög kompetens och goda arbetsvillkor och inte med låga löner. Vi vill utöka antalet folkhögskoleplatser för de unga som är arbetslösa och utan gymnasiekompetens, utöver vad regeringen föreslår. Den fria och frivilliga folkbildningen är en verksamhet som ska

värnas. Vi socialdemokrater vill driva en framåtsyftande folkbildningspolitik som tar avstamp i dagens mångfaldssamhälle. Kultur och kreativitet är viktigt för utveckling av ett kreativt näringsliv och kultur visar ofta goda resultat avseende att skapa tillväxt.

Digitalbioövergången är ett bra exempel på en viktig tillväxtfaktor som även har kulturella förtecken. Den digitala biografen är inte bara en lokal där man visar film utan ett "digitalt hus" med möjlighet till andra verksamheter som t.ex. liveopera och liveteater samt interaktiva konferenser. Vi föreslår nu en fortsatt digitalisering, där vi prioriterar biografier på mindre orter. Vi satsar också på ett ökat stöd till fria grupper, konstnärer, ideella kulturarrangörer och internationalisering.

Alla ska ha tillgång till kultur

Tillgången till kultur ska inte göras beroende av enskildas betalningsförmåga. En viktig tillgänglighetsfråga är fri entré på våra statliga museer.

Vi vill skapa ett samhälle där alla får plats och har tillgång till våra samhällsliga kulturinstitutioner, där alla barn får möjlighet att delta i kultur- och musikskolans verksamhet, spela instrument, dansa, delta i en teatergrupp, rita och måla, utan att begränsade ekonomiska resurser avgör. Vi vill återinföra fri entré på de statliga museerna och ge alla tillgång till vårt gemensamma kulturarv. Vi satsar på ett Läslyft och fokuserar på läsandet som en demokratisk rättighet.

Utan kulturskapare ingen kultur

Utan kulturskaparna ingen kultur – utan konstnärer ingen konst. Därför är det av samhälleligt intresse att kulturskaparna kan leva på och utveckla sitt yrke. Politiken måste ta hänsyn till kulturskaparnas villkor. En socialdemokratisk kulturpolitik vill göra det enklare för dem att leva på sitt arbete. Men kulturen behöver samhälleligt stöd och vi satsar på att stärka kulturskaparna genom ökat stöd till fria grupper, konstnärer och ideella kulturarrangörer. Dessa satsningar skapar förutsättningar för kultur i hela landet.

Kultur och folkbildning (anslagsförändringar)

Internationalisering och mångfald

Anslag 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Kulturutbyte och internationalisering gör att Sverige öppnar sig mot omvärlden. Inom kulturlivet tror vi att det är mycket viktigt att öka graden av inter-

Fel! Okänt namn på

nationalisering, och att stödja internationellt kulturellt utbyte – både möjligheterna för svensk kultur att möta ny publik i andra länder och för svensk publik att ta del av andra länders framstående och nyskapande kultur.

Kulturlivets internationalisering utvecklas allt mer. Ekonomiska resurser till internationella samarbetsprojekt och stöd till turnéer, gästspel och utställningar är avgörande för att öka internationaliseringen av det svenska kulturlivet.

Behoven av medel för internationellt kulturutbyte och samarbete ökar stadigt. Det är särskilt angeläget att stödet till det fria kulturlivets utbyte förstärks. Det är också viktigt att peka på behovet av ökade möjligheter till nationell finansiering av EU-projekt inom kulturområdet. Med ytterligare resurser möjliggörs att kulturlivet utvecklar kontaktnät, utbud och arbetsmarknad och till att det internationella och interkulturella perspektivet ökar i alla delar av kulturlivet.

Det är viktigt att vi har möjlighet att ta emot gästspel men också att svensk kultur och svenska kulturskapare får möjlighet att komma ut i världen.

Vi vill uppdraga åt Statens kulturråd att i sitt arbete med att öka internationaliseringen stötta och prioritera kulturföreningar, fria grupper, institutioner och andra initiativ som långsiktigt arbetar med att öka mångfalden genom internationalisering i olika former. Vi föreslår en höjning av anslaget 1:2 med 10 miljoner kronor.

Ökat stöd till fria grupper samt ideella kultur- och musikarrangörer

Anslag 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Arbetslösheten är hög, den nuvarande regeringen har misslyckats med sin jobbpolitik. Arbetslösheten bland kulturarbetare är högre än i många andra grupper och många kulturarbetare lämnar kulturarbetsmarknaden. Det är ett enormt slöseri med kraft, energi och talang. Sverige behöver mer kreativitet, inte mindre.

Det är viktigt att kulturlivet i hela Sverige kan leva och utvecklas. Kulturen utgör en omistlig del i samhällsbygget och är en avgörande lokaliserings- och tillväxtfaktor. Det är också viktigt att det utöver de offentliga kulturinstitutionerna finns ett fritt och självständigt kulturliv. De ideella arrangörerna utgör ofta motorn i det lokala kulturlivet och engagerar många människor som brinner för att arrangera teaterföreställningar, konserter, festivaler m.m. Därför vill vi öka stödet till arrangörerna med 12,5 miljoner kronor. För denna utökning av arrangörstödet vill vi att Statens kulturråd prioriterar arrangörsföreningar som arbetar med att presentera folkmusik, både svensk folkmusik och folkmusik med rötter i andra kulturer, konstmusik med rötter i andra kulturer än den västerländska samt jazzmusik.

Utveckling och utökning av stödet till de fria grupperna är viktigt, då det ger en stark och viktig signal till kulturskaparna att de fritt och självständigt har möjlighet att utveckla sin konstform. Därför föreslår vi en höjning av

anslaget till de fria grupperna med 12,5 miljoner kronor. Totalt föreslår vi en höjning av anslaget 2:2 med 25 miljoner kronor.

Läslyft! Insatser för läsfrämjande m.m

Anslag 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Vi socialdemokrater har alltid hävdad litteraturen och läsandet som en bildningsväg att särskilt värna om. Det är med oro vi ser att läsandet och bibliotekslånen minskar. Vi har en bibliotekslag som garanterar en miniminivå av biblioteksverksamhet i varje kommun, men vi ser att bibliotekens resurser minskar – mindre pengar till bokinköp och färre personal. Folkbiblioteken är kommunernas ansvar och vi vet att det i kärva tider är svårt att hävda kulturverksamhet i kommunerna. Vi vill poängtera vikten av att alla har tillgång till bibliotek och avgiftsfria lån. Det är också viktigt att prioritera läsfrämjande insatser, särskilt för läsovana grupper. Bokläsningen minskar i den vuxna befolkningen, både om man mäter hur många som läser en vanlig dag och hur lång tid man lägger på bokläsning. Även läsningen bland barn och unga minskar. Klyftorna mellan olika grupper är stora. Män och personer med kortare utbildning läser mindre än kvinnor och högutbildade. Hur mycket barnen läser påverkas i hög grad av kön, socioekonomiska faktorer och föräldrarnas utbildningsnivå.

Forskningen visar att lusten att läsa är viktig för läsförmågan. För barnens del är föräldrarnas inställning till läsning och högläsning betydelsefull. Men svenska barn får allt sämre tillgång till böcker i hemmen och har allt färre läsande förebilder. Undersökningar visar att antalet barn som läser mycket och som tycker att det är roligt att läsa minskar. De svenska elevernas läsning har enligt PISA-undersökningarna blivit sämre sedan år 2000 och sjunkit från en hög till en genomsnittlig nivå i OECD. Skolverket menar att de försämrade läsresultaten kan bero på att gruppen barn som läser mycket och med stort intresse minskar och att färre barn får uppleva att ha böcker och läsande människor i sin närmiljö.

Bibliotekens uppgift är att stimulera just *läslusten* och de utgör på så sätt ett oumbärligt komplement till skolans lästräning. Vid bibliotekens ”bokprat”, deckarklubbar eller killkvällar träffar barnen bibliotekarier med utbildning och professionell erfarenhet av att locka till läsning. Barnen möts där de är och de uppmanas att utveckla sin egen läsning. Alla barn – oavsett kön, bostadsort eller familjeförhållanden – ges tillgång till böcker och får möta läsande vuxna. Arbetsplatsbibliotek, vägkrogsbibliotek och riktade projekt i samarbete med folkbildningen eller fackföreningsrörelsen är exempel på hur bibliotek kan arbeta med att sprida litteratur och läsning till vuxna.

Vi tror att det är viktigt att i detta arbete involvera folkrörelserna: fackföreningarna, idrottsrörelsen och det ideella föreningslivet.

Det är viktigt att ta tillvara de bra projekt som gjorts inom detta område. Ett projekt att särskilt lyfta fram är Läs för mig, pappa. Det kombinerar flera saker: dels visar det på betydelsen av den goda förebilden – pappor från

Fel! Okänt namn på

läsovana miljöer som läser för sina söner och döttrar, dels visar det generellt på betydelsen av den goda förebild det är för barn att deras föräldrar läser, oavsett om det är mammor eller pappor som läser, och oavsett om det är för söner eller döttrar som föräldrarna läser. Vi vet att satsningar på biblioteken, på fler böcker och på ett personligt möte spelar roll. Det lånas och läses helt enkelt fler böcker om biblioteket ges resurser att göra det man är bäst på.

Regeringen har tagit vissa initiativ för att uppmärksamma frågan men när läsförståelsen faller så kraftigt räcker det inte med en läsambassadör.

Vi föreslår att regeringen tar fram en nationell handlingsplan för läsfrämjande, alla krafter måste samlas för att genomföra ett Läslyft för Sverige. Handlingsplanen ska samordnas av en nationell biblioteksmyndighet. Satsningen ska inbegripa såväl barn som vuxna. För att öka utväxlingen på de insatser som görs, bör det tas initiativ för att se hur man ska kunna samla och tillgängliggöra forskningen kring såväl barns som vuxnas läsande.

Det är viktigt att den ansvariga myndigheten har tät kontakt med länsbiblioteken, följer de olika läsfrämjande satsningarna och samverkar med offentliga aktörer och folkrörelseaktörer kring metodutveckling m.m. Den nationella biblioteksmyndigheten bör få ett uppdrag att ta fram en strategi för samverkan mellan offentliga och föreningsdrivna bibliotek, exempelvis arbetsplats- och tvättstugebibliotek. Vi ser gärna en situation där offentliga institutioner stödjer de ideella krafterna och att man hittar fungerande samverkansformer kring utbildning, bokinköp och erfarenhetsutbyte. Inte minst viktigt är det att hitta stabila finansieringsformer för lyckade projekt. I en satsning på läsning och litteratur är det viktigt att involvera de svenska folkrörelserna och studieförbunden. Andra aktörer kan vara Sveriges författarförbund, Sveriges Biblioteksförning samt fackliga organisationer.

Vi vill att regeringen ger Statens kulturråd i samarbete med Kungliga biblioteket uppdraget att intensifiera läsfrämjande insatser inom ramen för ett Läslyft, att stödja projekt med dokumenterat goda resultat och att i övrigt noga följa utvecklingen. För detta projekt föreslår vi en ökning av anslaget 3:1 med 10 miljoner kronor.

Andra förslag för att stärka läsandet, biblioteken och litteraturens ställning finns i denna motion under rubrikerna *Nationell biblioteksstrategi* samt *Hälften av alla barn saknar skolbibliotek – trots lagstiftning*. Vi föreslår att Kungliga biblioteket får uppdraget att utarbeta en biblioteksstrategi och bibliotekspolitik. Vi föreslår även att Kungliga biblioteket ska ta fram en strategi som ska tillse att inga skolhuvudmän bryter mot skollagen avseende skolbiblioteken.

Ökat stöd till bildkonstnärer (via anslag hos Statens konstråd)

Anslag 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Statens konstråd arbetar med att förvärva god samtidskonst till statens byggnader och andra lokaler för statlig verksamhet. Dessa medel används för

konstförvärv beslutade av Statens konstråd. Alliansen sänkte anslaget 2007 från 36 miljoner till 33 miljoner och sedan dessa har anslaget legat på samma nivå och därmed i praktiken urholkats. Genom en ökning av detta anslag skapas fler arbetstillfällen för konstnärer. Vi föreslår att anslaget 4:2 ökas med 10 miljoner kronor.

Fri entré på statliga museer

Anslag 8:1 Centrala museer

Reformen med fri entré på de statliga museerna möjliggjorde för många fler grupper att ta del av vårt gemensamma kulturarv. Inte minst lockade fri entré grupper som aldrig tidigare besökt ett museum, t.ex. barnfamiljer med låga inkomster, att besöka våra museer. Försöket med fri entré på statliga museer pågick 2005 samt 2006.

Besöksutfallet för 2007 vid de 19 statliga museer med fri entré för barn och ungdom upp till 19 år (det vill säga de så kallade frientrémuseerna under 2005 och 2006) innebar att dessa museer tillsammans förlorade cirka 1 934 000 besök, vilket motsvarar en publiknedgång om 39 procent jämfört med 2006. (*Statens kulturråds rapport Museer och konsthallar 2007*). Fri entré på museer var också en viktig integrationsskapande åtgärd. Trots detta avskaffade den borgerliga regeringen den fria entrén direkt efter valet 2006. Det är nu dags att återigen öppna museerna för fler. Vi föreslår därför en satsning på fri entré uppgående till 80 miljoner kronor (anslag 10:1). Vi vill också på sikt verka för att det blir fri entré även på de regionala museerna.

Ökat filmstöd

Anslag 10:1 Digitalisering av biografier på mindre orter

Det är lovvärt att regeringen lyssnade på såväl oppositionen som filmbranschen och tidigare relaterade digitalbiosatsningen. Detta är klokt eftersom filmbolagen redan nu aviserar att analoga kopior kommer att upphöra. I reglerna för stöd till biograferna har krav ställts på att biografier ska redovisa en regelbunden biografverksamhet med många visningar. Biografier på mindre orter har därför haft svårt att söka stöd. Sverige har en unik biografstruktur, vilken innebär att tillgängligheten till film på bio har varit god. Men de mindre orternas biografier hotas nu av nedläggning, därför behövs ett extra stöd där kraven anpassas efter biografier på mindre orter. Det finns även ett behov av nya mötesplatser där film visas i storstädernas ytterområden. Digitaliseringsstödet bör innehålla en offensiv satsning på nya biografier och inte bara befästa en gammal struktur. Folkets Hus och Parker har gått före och för länge sedan etablerat "Digitala Hus". Deras liveutsändningar från bl.a. Metropolitan har blivit en succé, men i och med digitaliseringen kan dessa lokaler också användas för t.ex. interaktiva konferenser, vilket kan vara en viktig lokaliseringfaktor för tjänsteföretag. Med anledning av ovanstående anser vi att

Fel! Okänt namn på

digitaliseringsstödet bör tillföras ytterligare 10 miljoner kronor för att särskilt stödja digitalisering på mindre orter och nyetablering i framför allt storstädernas ytterområden där det finns stora bostadsområden (anslag 10:1).

Motverka främlingsfientlighet och rasism – investera i ungdomarna

Anslag 12:2 Bidrag ungdomsverksamhet

I en World Values Survey-undersökning i Sverige – genomförd bland 17208 slumpvis utvalda medborgare – finner vi att många unga svenskar är beredda att sälja sina demokratiska fri- och rättigheter. 7 procent skulle kunna tänka sig att lägga sin röst i riksdagsvalet på den politiker som ”erbjuder en mindre summa pengar eller annan gåva”. Hela 21 procent av 18–29-åringarna kan tänka sig att byta parti för en mindre summa pengar.

Samtidigt finns det i denna grupp av unga medborgare en föreställning om att det inte spelar så stor roll om de lever i en demokrati eller inte. För nästan 23 procent av 18–29-åringarna är detta inte så viktigt. 26 procent tycker att det vore ganska eller mycket bra om Sverige styrdes av en ”stark ledare som inte behöver bry sig om riksdagen eller val”.

Ungdomsstyrelsens mest aktuella uppgifter visar att bara en tredjedel av dem i åldern 16–29 år förstår syftet med och är ganska eller mycket intresserade av politik.

Endast 13 procent av de unga tror att de kan påverka politiska beslut och 15 procent anser att de har goda eller ganska goda möjligheter att föra fram sina åsikter till dem som bestämmer i kommunen.

Men det finns också positiva tendenser. Viljan att vara med och påverka är dock större, 39 procent av de unga svarar att de vill vara med och påverka i den egna kommunen. Var man bor i landet har allt större betydelse för ungas politiska intresse. En större andel unga bosatta utanför storstadsregionerna känner sig mindre delaktiga i samhället. Ungdomsstyrelsens analys visar också att unga med utländsk bakgrund i socialt utsatta förorter är minst lika intresserade av politik och samhällsfrågor som genomsnittet bland unga i hela landet.

För oss socialdemokrater är det viktigt att demokratin utövas genom många vägar och på flera plan.

Vi ser ett framväxande problem med allt större främlingsfientlighet, som tar sig uttryck i islamofobi, antisemitism samt framväxt av icke demokratiska rörelser och värderingar. Vi ser också problemen med färre unga som är partipolitiskt aktiva och också att demokratin som begrepp och praktik inte längre alltid är självklar.

Diskussionen om kommentarsfält och näthat har mycket snabbt blivit en aktualitet. Massmordet på Utöya, ett angrepp på norsk socialdemokrati men också på det demokratiska samhället i stort, har satt sökarljuset på dessa frågor. Det handlar också om att få unga människor att utöva och därmed förstå

demokratins i praktiken och det kan man bl.a. göra genom att stödja ungdomsorganisationer.

Samtidigt vill vi säga att många institutioner och organisationer tar dessa frågor på stort allvar. Vi vet också att mycket bra görs på detta område, men vi vill höja ambitionsnivån. Vi menar att man på detta sätt uppmuntrar mångfald och pluralism och öppnar dörrarna mellan Sverige och världen, mellan majoritetssamhället och de olika minoritetssamhällena. Trots den dystra bild som en rad rapporter visat finns det samtidigt positiva krafter bland unga, en vilja till solidaritet och engagemang, det vill vi uppmuntra. Fler unga människor väljer att engagera sig i de politiska ungdomsförbunden och detta är en positiv utveckling.

När det gäller ungdomsorganisationerna vill vi särskilt uppmuntra projekt som visar på hur man konkret och praktiskt arbetar med demokrati. Demokrati lär man sig inte i teorin utan genom att utöva sina demokratiska rättigheter. Det räcker inte med att värdegrundsarbete är inskrivet i läroplanerna, vi måste se till att våra unga får utöva demokrati i praktiken.

Ungdomsstyrelsen ger idag projektbidrag till verksamheter mot rasism och intolerans. Bidragets syfte är att stödja verksamheter som förebygger och motverkar rasism och liknande intolerans som bland annat: islamofobi, afrofobi, antisemitism, antiziganism och homofobi. Under 2011 har Ungdomsstyrelsen kunnat bevilja bidrag till långt färre än som sökt. Det visar alltså att det finns ett stort engagemang i dessa frågor och att det inte saknas vilja och idéer. Med vårt förslag finns det nu också mer pengar att möta dessa initiativ. Vi vill med anledning av ovanstående föreslå att Ungdomsstyrelsen ges i uppdrag att intensifiera sitt arbete med dessa frågor och i sin bidragsgivning prioritera projekt inom områdena demokrati, kultur, mångfald, integration, internationalisering, kulturutbyte och unga människors delaktighet. Vi anslår 5 miljoner att fördelas av Ungdomsstyrelsen (anslag 12:2).

Utökad satsning på folkhögskolorna

Anslag 14:2 Bidrag till folkbildningen

Arbetslösheten ligger ganska stabilt på 7–8 procent. Ändå hamnar allt fler och allt yngre allt längre bort från arbetsmarknaden. Sedan år 2006 har långtidsarbetslösheten bland unga under 25 år ökat kraftigt. Det gäller oavsett vilket mått man använder. Från 2007 till 2012 har ungdomsarbetslösheten ökat från 19 till 25 procent. Det placerar Sverige i samma klass som genomsnittet i Europa, trots att vi inte alls har samma ekonomiska problem som många andra länder. Den svenska ungdomsarbetslösheten är väsentligt högre än i t ex Danmark eller Tyskland.

Nästan 100 000 personer i åldern 18–24 år är inskrivna på Arbetsförmedlingen som arbetslösa. Av dessa har närmare 40 procent varit arbetslösa mer än 6 månader – en väldigt lång tid i en ung människas liv. 5 200 unga i åldern 18–24 år har varit arbetslösa i över två år. Det är sju gånger fler ungdomar jämfört med när finanskrisen bröt ut hösten 2008. Det är ett misslyck-

Fel! Okänt namn på

ande för regeringen som har försökt bekämpa arbetslösheten genom att prata om jobb – inte skapa jobb.

Regeringen har gjort en extra satsning inom folkhögskolorna de senaste tre åren för arbetslösa ungdomar som saknar grundskola eller gymnasium i syfte att öka deras studiemotivation. Folkhögskolornas särskilda engagerande pedagogik har visat sig kunna uppnå väldigt goda resultat bland de unga som slagits ut från gymnasieskolan, ibland så tidigt som under grundskolans högstadium. Folkhögskolorna ger unga människor möjlighet att ta en examen motsvarande gymnasieexamen, ger framtidstro och en väg tillbaka som leder till arbete och utbildning. Folkbildningsrådet uppskattar att folkhögskolorna kan genomföra en riktad utbildningsverksamhet för minst 50 procent av deltagarna i den studiemotiverande satsningen, vilket motsvarar 2 000 helårsplatser.

Det är viktigt att ta tillvara den kompetens som folkhögskolorna har när det gäller att genom uppsökande verksamhet och andra aktiviteter nå unga människor och kunna visa vilka möjligheter folkhögskolan har avseende utveckling och utbildning. Vi föreslår därför att rekryteringen av unga till folkhögskolan sker genom samarbete mellan Arbetsförmedlingen och folkhögskolorna. Folkbildningsrådet har äskat 2 000 platser. Regeringen har föreslagit 1 000 platser men vi finner detta otillräckligt och föreslår därför ytterligare 1 000 nya platser (helår) till en kostnad av 60 miljoner kronor inom ramen för Utbildningskontraktet (anslag 14:2).

Access – Bevara, vårda, tillgängliggöra!

Nytt anslag

Kulturarslyftet är ett paradexempel på regeringens misslyckade jobbpolitik.

Projektet är beräknat att skapa 4 400 arbetstillfällen varav 1 200 under 2012. Resultatet hittills är 57 jobb. Detta är förstås helt otillräckligt jämfört med de uppsatta målen.

Vi socialdemokrater har oroligt följt projektet under året och ställt flera frågor till kulturministern men hennes svar är hela tiden att det är för tidigt att dra slutsatser. Projektet har också fått stark facklig kritik från Sacoförbundet DIK.

Projektet är riktat mot personer som står långt från arbetsmarknaden och har nedsatt arbetsförmåga. En anledning till att så få anställningar kommit till stånd är att kulturinstitutioner inte anser att de har råd att skjuta till medel från sin ordinarie budget för att täcka kostnaderna för att anställa via Kulturarslyftet. De svenska kulturinstitutionerna har ofta en hårt ansträngd ekonomi och det finns inga resurser att ta av för att stödja en arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Vi anser nu att det är uppenbart att Kulturarslyftet är ett stort misslyckande och tyvärr finns inget som talar för att det kommer att bli bättre. Vi socialdemokrater föreslår därför att Kulturarslyftet läggs ner och att medlen används för att utveckla Accessprojektet som den nuvarande regeringen lade ner 2009.

Access var både en kulturinsats och en jobbskapande reform. Ledorden för projektet var ”bevara, vårda, tillgängliggöra”. Access tillskapades genom att medel tillfälligt överfördes från arbetsmarknadsområdet till kulturområdet.

Åtgärden var mycket populär både bland kulturinstitutionerna, fackliga organisationer och bland de kulturellt yrkesverksamma.

Access var en stor framgång som det i rådande konjunkturläge finns anledning att återinföra. Projektet hade som syfte att öka tillgängligheten till landets kulturarv och skapa fler jobb i kultursektorn. Projektet tjänade många syften: bevara kulturarvet genom att vårda det i form av konserveringsarbeten, restaureringar, reparationer, katalogisering, digitalisering m.m. och samtidigt ge jobb till människor inom kulturarbetsmarknaden.

I nya Access vill vi öppna upp för möjligheten för fler institutioner än museer och arkiv att delta, det kan även vara scenkonstinstitutioner och ideella föreningar, t.ex. riksorganisationer inom kulturområdet. Uppdraget bör samordnas av Statens kulturråd.

För detta nya Accessprojekt anslår vi 196 miljoner kronor under 2013 och 2014, varav i nytt anslag 122 miljoner för 2013. Detta möjliggör att skapa 588 heltidsårsarbetsjänster, varav 366 under 2013. Medel överförs från arbetsmarknadsdepartementet till kulturdepartementet.

Några av dem som erbjuds sysselsättning inom ramen för fas 3 verkar inom den ideella sektorn. Både anordnare och deltagare kan vara tillfreds med den lösningen. För dem erbjuder vi 5 500 föreningsjobb – en 75-procentig anställning där staten står för den avtalsenliga lönekostnaden.

Kultur och folkbildning (övriga förslag)

En politik för ett jämställt kulturliv

Socialdemokraterna är ett feministiskt parti. Det är djupt rotat i vår uppgift från våra medlemmar och i våra värderingar. Fria och jämlika människor i ett solidariskt samhälle är vårt mål – ett samhälle utan över- och underordning – och det kräver jämlikhet mellan kvinnor och män. Könsmaktsordningen är fortfarande mycket tydlig i Sverige. Vi ser den i familjeförhållanden, i beslutande organ och kanske framför allt i arbetslivet och näringslivets ledning. Att Sverige har kommit långt förminskar på inget sätt det stora arbete vi har framför oss. Detta arbete kräver att vi ständigt vågar analysera och utveckla oss själva. Jämställdhet är inget eget politikområde utan ett perspektiv som präglar hela vårt politiska arbete.

Inom kulturområdet har flera projekt igångsatts för att öka jämlikheten mellan män och kvinnor. Alla projekt har dock den nackdelen att det inte i grunden rubbar den ordinarie verksamhetens sneda fördelning, t.ex. avseende hur mycket musik komponerad av män respektive kvinnor som spelas eller avseende utställningsverksamhet – antalet manliga respektive kvinnliga konstnärer. Regeringen har tagit vissa initiativ men det finns alltid mer att göra. Grunden för att kunna arbeta aktivt med jämställdhetsintegrering är att

Fel! Okänt namn på

det finns könsuppdelad statistik. Detta finns till viss del idag men det är inte systematiskt genomfört inom området. Det ska finnas en redovisning från myndigheterna och institutionerna som erhåller bidrag hur de genomför sin verksamhet ur ett jämställdhetsperspektiv. All redovisning ska innehålla könsuppdelad statistik. Samma sak ska gälla alla organisationer som erhåller bidrag från Statens kulturråd. I bidragsgivningen och stipendieutdelningen ska utfallet redovisas könsuppdelat. De myndigheter, institutioner och organisationer som aktivt och framgångsrikt arbetar med att öka jämställdheten ska prioriteras. Inte minst viktigt är det att jämställdhetsaspekten uppmärksammas och prioriteras när det gäller kultursamverkansmodellen. Regionerna ska lämna redovisning med könsuppdelad statistik.

Uppföljningen avser både verksamhetens organisation och konstnärliga innehåll. Vi vill ge Kulturrådet en samordnande roll i samarbete med Myndigheten för kulturanalys för att genomgripande och systematiskt skapa ett underlag för att göra bedömningar. Detta kan gälla statistik såväl som andra undersökningsmetoder. Vi anser också att Kulturrådet ska ha ett särskilt uppdrag att tillse att man i all statlig bidragsgivning strävar efter att uppnå jämställdhet.

Kultur- och musikskolan

Den svenska kultur- och musikskolan har skördat stora framgångar, dels för att den erbjuder många svenska barn, oavsett familjens inkomst, möjlighet att utvecklas inom musik, teater och dans, dels för att denna institution dessutom möjliggjort för generationer av framgångsrika unga människor att göra karriär, både nationellt och internationellt. Vi socialdemokrater ser med oro på de försämringar som sker inom den kommunala kultur- och musikskolan. I dag är kultur- och musikskolan hotad och allt färre barn får tillgång till den. I många kommuner höjs avgifterna och stora elevgrupper tvingas bort från kultur- och musikskolan av ekonomiska skäl. Sveriges musik- och kulturskoleråd har statistik som redovisar allt högre avgifter och allt längre köer.

Det är viktigt att bevaka utvecklingen av kultur- och musikskolan så att verksamheten långsiktigt stärks och utvecklas. Det finns flera frågor som rör kultur- och musikskolan som kan och bör diskuteras: chefs/rektorsutbildning för kultur- och musikskolor, avgiftsfrågan, utvecklingsmöjligheter samt behörighets- och kompetensfrågor för lärare. Att se till att så sker bör vara ett uppdrag för Statens kulturråd i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) samt Sveriges musik- och kulturskoleråd (SMOK). Vår uppfattning är att det är viktigt att på nationell nivå följa utvecklingen av kultur- och musikskolan. Regeringen bör ge ett särskilt uppdrag till Statens kulturråd att i samarbete med SKL och SMOK följa utvecklingen och göra en översyn av kultur- och musikskolan i Sverige.

Skapande skola

Skapande skola avses gälla hela grundskolan från 2011 och fokusera på barns och ungas eget skapande eller på att anlita professionella utövare i skolan.

Under de tre verksamhetsår som hittills gått har långt ifrån hälften av de berörda eleverna arbetat med olika Skapande skola-aktiviteter. Vi Socialdemokrater anser att regeringens målsättning varit för låg. Fortsatta satsningar på området är naturligtvis därför viktiga. Men det är också viktigt att veta att man satsar på rätt saker, och kan utvärdera resultatet.

Vi socialdemokrater ser också Skapande skola mot bakgrund av andra motsägelsefulla beslut som regeringen genomfört inom skolans område. Regeringen tog bort estetiska ämnen som gymnasiegemensamma ämnen i gymnasieskolan. Det var ett stort misstag. Att arbeta med alla sinnen och uttrycksformer stimulerar lärandeprocesser och ger ökade kunskaper. Att skriva, läsa och räkna – det är grundläggande. Men människans uttrycksformer är fler än så. Den som inte tränas att använda andra kulturella uttrycksformer och att tolka dem när andra uttrycker sig, förnekas både egen utveckling och möjligheter i sin roll som samhällsmedborgare. Vi lever i en tid när det blir allt viktigare att kunna hantera och tolka stora mängder av information och bilder. Hög estetisk och kommunikativ kompetens kommer att vara en viktig kvalifikation på framtidens arbetsmarknad, oavsett om man ska bli läkare, lärare, byggnadsarbetare, ekonom eller konstnär. Borttagande av estetiska ämnen som gymnasiegemensamma ämnen kommer att leda till ett torftigare framtida kultur- och samhällsliv, minskad kreativitet och minskat entreprenörskap. Vi socialdemokrater vill därför återinföra estetiska ämnen som gymnasiegemensamma ämnen i gymnasiet.

Regeringen hävdar att Skapande skola är till för alla barn. Man säger också i årets regeringsförklaring att Skapande skola är regeringens viktigaste kulturpolitiska reform. Statens kulturråds rapport ”Skapande skola – en nulägesanalys” (Statens kulturråds skriftserie 2012:2) ger tyvärr inte ett fullständigt underlag för att göra bedömningar av omfattningen av projektet Skapande skola. Denna undersökning omfattar läsåret 2010/2011 och avser barn i årskurs 4–9. Vid närmare analys av rapporten framkommer dock att endast 48 % av barnen i år 4–9 nås av Skapande skola-aktiviteter.

I rapporten framkommer också att de kulturarbetare som deltagit har en rad kritiska synpunkter på hur Skapande skola är organiserat. En respondent citeras:

I flera av projekten har bara delar av budgeten beviljats. Beställaren har ändå krävt att elevantalet är det samma som söktes för. I vissa projekt har det till och med känts som löpandeband-arbete. Stora elevgrupper som ska prova på teater, men utan att något bestående hinner uppnås. Jag har protesterat tydligt utifrån två principer: Vi är entreprenörer som de beställer, vi har inte sökt ett belopp. En kommun skulle aldrig säga till ett byggbolag att ni beviljats halva summan men vi kräver att ni utför hela arbetet.

Den andra principen, den viktigaste: Vi arbetar med att få eleverna att upptäcka sin egen kreativa förmåga. Vårt budskap är att skapande är något värdefullt som ger personlig utveckling och som är värt att ta på stort

Fel! Okänt namn på

allvar. Om vi då väcker detta intresse utan att ha möjlighet att utveckla blir signalen till eleven: det här är en kul grej, men det betyder ingenting....

Ansökningsförfarandet anses krångligt och kommenteras av respondenten så här:

Systemet är alldeles för byråkratiskt invecklat när man har en kommun med stadsdelar. Avståndet mellan skola och teater blir enormt när det skall passera samordningsfunktioner i stadsdelen och mycket tid och energi går förlorad. I flera fall har skolorna velat genomföra projekt som stoppats av stadsdelen, av tidsskäl, slarv eller ointresse. Vi upplever att det skapas för dåliga konstnärliga projekt när skolans låga kompetens på området är normsättande. Det hade varit mycket bättre om specialisterna på konst och kultur hade möjlighet att skapa intressanta projekt långt över skolans möjligheter.

Den byråkratiska processen och det enormt sena svaret från Statens Kulturråd på om projektet erhållit stöd har synnerligen försvårat genomförandet. I februari ska skolorna övertyga sina stadsdelar om projektidén, i maj (när de nästan gått på sommarlov) får de svar på om de fått pengar och då skall man hinna få hela projektet på banan inför skolstart. Det förutsätter nästan att projekt inte kan genomföras under hela läsåret utan framför allt under vårterminen. Vi tycker det är en brist och skulle vilja se ett snabbare ansökningsförfarande så att man kan genomföra verksamhet under hela läsåret.

En annan viktig kritik som redovisas i rapporten är att Skapande skola inte bidrar till mer konst och kultur i skolan. Man menar att skolhuvudmännen väljer att inte köpa in kultur vid sidan om Skapande skola. Statens kulturråd pekar själv på att dessa frågor inte tas upp i denna undersökning och Statens kulturråd föreslår att en djupare utvärdering genomförs. Vi delar den uppfattningen och efterlyser en undersökning som ger en fördjupad bild av vad insatserna lett till för elever och kulturskapare. Vi socialdemokrater föreslår därför en fördjupad utvärdering av Skapande skola. Den bör ske i samarbete mellan Statens kulturråd och Myndigheten för kulturanalys.

Nationell biblioteksstrategi

I Unescos folkbiblioteksmanifest står det:

”För att säkerställa och främja en nationell samordning och samverkan inom biblioteksområdet bör statsmakterna genom lagstiftning och biblioteksplanering fastställa en nationell bibliotekspolitik.”

Detta tycker vi är en rimlig utgångspunkt för en svensk bibliotekspolitik.

Kungliga biblioteket (KB) har ett viktigt regeringsuppdrag att vara den myndighet som ansvarar för nationell överblick samt främja samverkan och utveckling av biblioteken i Sverige. Men uppdraget är inte tillräckligt för att möta de utmaningar som vi ser idag. Riksdagsledamoten Kerstin Engle (S) ställde i kammaren våren 2012 frågor till utbildningsminister Jan Björklund avseende att utvidga Kungliga bibliotekets uppdrag till att omfatta framtagandet av en nationell biblioteksstrategi. Utbildningsminister Jan Björklunds

svarade då att regeringen inte fattat något beslut om en nationell biblioteksstrategi, och inte heller pekat ut någon särskild myndighet som ansvarig.

Tillgången till bibliotek minskar, läsförståelsen bland unga sjunker, klyftan i kunskap och utbildning ökar. En ytterligare utmaning är bibliotekens möjligheter att tillhandahålla de olika bokformat som användarna efterfrågar. Avsaknaden av en tydlig nationell biblioteksstrategi leder också till resursslöseri och effektförluster. Vi vill därför att uppdraget förtydligas och förstärks. Svensk Biblioteksförning har länge påpekat bristen på samordning av erfarenheter och kunskap inom bibliotekssektorn. Föreningen har också pekat på hur de andra nordiska länderna har genomfört Unescos uppmaning att fastställa en nationell bibliotekspolitik. Där har ansvariga departement eller myndigheter på nationell nivå utgått från en bred samhällsanalys. För att nå målet att utveckla och förstärka kunskaps- och informationssamhället behövs biblioteken för att garantera allas rätt till fri tillgång till kunskap och information. Därmed har den nationella nivån i övriga nordiska länder också identifierat de hinder som står i vägen för att biblioteken ska vara verktyg för att sprida kunskap. Det är utmaningar som kräver ett nationellt politiskt ansvar. Inte minst visar problematiken kring utlåning av e-böcker att det behövs en kraftsamling kring dessa frågor. En nationell vision för Sveriges bibliotek går att förena med ett starkt kommunalt självbestämmande. Exempel på det finns inom många andra politikområden. Alla bibliotek i Sverige behöver veta i vilket samhälle de verkar i. Svensk Biblioteksförning har också visat att det finns ett starkt stöd för en nationell biblioteksstrategi. Utöver Svensk Biblioteksförning vill även Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges universitets- och högskoleförbunds Forum för bibliotekschefer, Föreningen Sveriges länsbibliotekarier, DIK (Akademikerfacket för kultur och kommunikation) och Sveriges författarförbund att en sådan kommer till stånd.

Regeringen bör därför ta initiativ för att förverkliga det som kommits överens om i Unescos folkbiblioteksmanifest, en nationell biblioteksstrategi som visar alla Sveriges bibliotek vägen till ett starkare kunskaps- och informationssamhälle.

Vi vill med anledning av ovanstående föreslå att regeringen ger Kungliga biblioteket i samarbete med Statens kulturråd i uppdrag att utarbeta en nationell biblioteksstrategi och bibliotekspolitik.

Hälften av alla barn saknar skolbibliotek – trots lagstiftning

Förväntningarna på den nya skollagen avseende skolbiblioteken var stora. Kungliga bibliotekets skolbiblioteksstatistik som presenterades i juni 2012 blev därför en stor besvikelse. Kartläggningen visar på en ojämlik och odemokratisk skolbibliotekssituation.

Kartläggningen visar att hälften av Sveriges elever saknar tillgång till de bemannade skolbibliotek som de har lagstadgad rätt till. Skolbibliotek bemannade med kompetenta bibliotekarier är en viktig resurs för elevers lärande och utveckling.

Fel! Okänt namn på

Dessutom visar kartläggningen att endast fyra av tio elever har tillgång till ett skolbibliotek som är bemannat minst 20 timmar i veckan. Det har inte heller skett någon säker ökning av antalet skolenheter med tillgång till skolbibliotek sedan 2008, då den senast undersökningen gjordes.

Det finns nu en lagstiftning, och det finns en undersökning som visar att lagen inte följs, vilket är en oacceptabel situation.

Vi föreslår att Kungliga biblioteket får ett uppdrag att ta fram en strategi som ska tillse att inga skolhuvudmän bryter mot lagen.

Nationalmuseum och Nobelmuseet

Nationalmuseet renoveras under de kommande åren för dyra pengar. Trots denna kostnad kommer inte museet att kunna bedriva en verksamhet värdig ett Nationalmuseum. T.ex. kommer man inte att ha fysiska möjligheter att ta emot internationella tillfälliga utställningar av den sort som dragit stora publikskaror till museet. Vi har i flera år drivit frågan om ett nytt Nobelmuseum. I förra årets budget uppmanade vi regeringen att ta initiativ till en dialog med Nobelstiftelsen, en uppmaning som man hörsammat. Vi välkomnar därför att regeringen nu stödjer Nobelstiftelsens arbete för att skapa ett Nobel Prize Center. Nobelpriset är ett av Sveriges absolut starkaste varumärken. Ett Nobelmuseum skulle kunna bli en oerhört attraktiv besökspunkt.

Vi ser dock problem med den placering för ett nytt Nobelmuseum som anvisats av Stockholms stad – tomten bakom Nationalmuseum på Blasieholmen.

En placering där av ett Nobelmuseum omöjliggör en utbyggnad av nuvarande Nationalmuseum. Vi menar fortfarande att marken bakom Nationalmuseum är mycket lämplig för att dels skapa ett modernt Nationalmuseum i världsklass, dels se vilka möjligheter det finns att skapa ett design- och formmuseum.

Vi uppmanar regeringen att se frågan om Nationalmuseums framtid i ett sammanhang med tillskapandet av ett nytt Nobelmuseum och fortsätta dialogen med Stockholms stad för att finna en lösning för båda institutionerna.

Det rullande och flygande kulturarvet – vem tar ansvar?

De myndigheter och verk som kom till under Sveriges industrialisering har idag samlingar av stort intresse. Många har bedrivit egen museiverksamhet och samlingarna är i flera fall av yppersta världsklass i sina respektive slag. För statens trafikhistoriska samlingar (flyg, järnväg och väg) saknas idag långsiktiga finansieringslösningar och verksamheten är nedläggningshotad.

Stora delar Sveriges industriella arv förvaltas idag av aktörer som inte omfattas av den statliga eller regionala kulturpolitiken. Det är framför allt museer med statliga huvudmän under andra departement än Kulturdepartementet. Museer som kan nämnas är bl.a. Postmuseum, Polismuseet och universitetsmuseerna, Trafikverkets Museer och Luftfartverkets flygsamlingar på Ar-

landa. I dag ansvarar Trafikverket för tre museer och samlingar som byggts upp inom Statens Järnvägar, senare SJ, Banverket och Vägverket. Samlingarna är unika och järnvägssamlingen är t.o.m. en av de absolut främsta i sitt slag i världen.

Efter bolagisering samt effektivisering och renodling av myndigheters verksamhet har dessa samlingar och museiverksamheter blivit en del som är svår att förena med den löpande verksamheten. Vikten av en långsiktig strategi och finansiering av dessa verksamheter har blivit allt mer akut. Uppgiften att prioritera mellan bevarande av kulturarvet och den dagliga driften och förvaltningen hos myndigheter och bolag bör inte avgöras år från år, utan genom utarbetande av en långsiktig inriktning och finansiering och med ett tydligt ansvar från ägaren. Det är viktigt att finna långsiktiga lösningar för dessa museer och samlingar. Med anledning av ovanstående föreslår vi därför att regeringen gör en översyn och återkommer till riksdagen med förslag.

Scenkonstpensionerna

Sedan 2009 har det funnits ett förslag på hur de statliga scenkonstpensionerna ska kunna finansieras i framtiden, men regeringen har dröjt med att besluta om hur pensionssystemet ska förändras. Dagens system innebär att scenkonstorganisationerna har stora och oöverskådliga kostnader som gör det omöjligt att planera verksamheten.

Frågan har utretts och det finns ett färdigt förslag vars förverkligande uppenbarligen uppskjutits flera gånger. Pensionskostnaderna för den enskilda teatern/operan kan bli så orimligt höga att institutioner kommer att behöva skära ner i repertoaren om inte denna fråga snart får en lösning. En allt större del måste avsättas i reserv för oväntade pensionskostnader. Om kulturinstitutionernas pengar låses upp i ett dåligt pensionssystem blir det mindre pengar över till verksamhet, och detta kan knappast vara meningen. Vi ser det som ytterst angeläget att regeringen skyndsamt löser frågan om scenkonstpensionerna. Riksdagen har gett regeringen uppdraget att återkomma med ett förslag till lösning, helst i årets budgetproposition. I årets budget skriver man att man anser att "arbetsmarknadens parter bör ta över ansvaret för att genom kollektivavtal reglera pensionsvillkoren på scenkonstområdet. Beredning av att införa en sådan ordning pågår i Regeringskansliet. Regeringen anser att frågan ska lösas på ett statsfinansiellt ansvarsfullt sätt. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan".

Vi tolkar detta som att regeringen försöker undandra sig ansvaret för denna fråga. Vi finner det djupt otillfredsställande att regeringen inte har slutfört uppdraget och uppmanar regeringen att skyndsamt arbeta fram en lösning.

Kulturskaparnas villkor

De kulturellt yrkesverksamma utgör navet i skapandet av kultur. De har ofta dåliga arbetsvillkor och svårare att passa in i de traditionella trygghetssyste-

Fel! Okänt namn på

men. Vi föreslår höjning av bidrag till fria grupper, konstnärer men även till arrangörer som skapar arbetstillfällen för kulturskapare. Vi föreslår att Kulturavlyftet omvandlas till ett projekt – Access – som är beprövat och visat sig fungera. Stödet för kulturskaparna är dock något som sträcker sig bortom vad som nu går att åstadkomma med anslagsökningar i budgeten. Vi socialdemokrater vill uppdra åt regeringen att utarbeta en strategi som har till syfte att långsiktigt stärka kulturskaparnas villkor.

Bildkonstnärerna och MU-avtalet

Sedan 2009 finns ett nytt utställnings- och medverkanssättningsavtal (MU-avtalet) som likt ett kollektivavtal garanterar konstnären en viss minimisättning vid en utställning på en statlig institution. När det undertecknades av staten och berörda konstnärsorganisationer innebar det en stor framgång för konstnärskollektivet. Men problemet är att många konstinstitutioner – däribland regionala och lokala offentliga museer och konsthallar – runt om i landet har valt att inte använda sig av avtalet trots att det är normerande för konstbranschen.

Med anledning av den nu pågående regionaliseringen av kulturpolitiken ser vi en gyllene möjlighet att lyfta fram konstnärernas arbetsvillkor vid de offentliga konstinstitutionerna genom att man i de regionala kulturplanerna slår fast att man vid all utställningsverksamhet finansierad med offentliga medel ska följa MU-avtalets miniminivåer. Stödet bland medborgarna för en sådan hållning torde vara stort, med tanke på det starka stöd som finns för schysta arbetsvillkor på arbetsmarknaden.

För att detta avtal ska få en verklig praktisk betydelse för de konstnärer som ställer ut gäller att avtalet efterlevs. Vår uppfattning är att alla som får statligt bidrag till sin verksamhet ska följa MU-avtalet. Vi föreslår att regeringen utarbetar riktlinjer för att alla institutioner som får statligt bidrag ska följa MU-avtalet. Vi föreslår att regeringen skyndsamt bereder denna fråga och återkommer till riksdagen med förslag.

Vi föreslår också att regeringen ger Statens kulturråd i uppdrag att ansvara för uppföljning av hur MU-avtalet efterlevs. Det är angeläget att MU-avtalet årligen följs upp.

Enprocentsregeln

Den så kallade enprocentsregeln, som har funnits sedan 1937 då Statens konstråd bildades, rekommenderar att en procent av kostnaderna för offentliga byggnationer ska gå till offentlig gestaltning och konst. Regeln innebär arbete och rimliga ersättningar till konstnärer samt bidrar till en estetiskt tilltalande och spännande offentlig miljö. Att denna regel följs innebär en stärkt marknad för konsten och konsthantverket. Fortfarande finns denna regel, men den förtjänar att påminnas om. Den gäller vid exploatering av nya bostadsom-

råden, anläggande av nya gator, ny- och ombyggnader av skolor och äldreboenden. I offentligt ägda miljöer är detta enklare än vid privata.

Det är ett viktigt uppdrag att informera om regeln och att föra fram värdet av konstnärlig offentlig gestaltning. Även privata byggherrar börjar återigen upptäcka värdet av att i ett tidigt skede planera för offentlig gestaltning och konst i sina byggprojekt.

Konst i våra stadsmiljöer, både inom- och utomhus, skapar både skönhetsupplevelser och trygghet. Samtidigt skapar det arbetstillfällen för konstnärer som får marknadsmässigt betalt.

Det saknas dock idag kunskap om hur enprocentsregeln efterlevs. Vi anser därför att det vore viktigt att det sker en utvärdering av hur enprocentsregeln fungerar i praktiken. Det behöver göras en grundanalys av hur enprocentsregeln efterlevs i kommuner, landsting och på statlig nivå samt hos privata aktörer som byggbolag m.fl.

Vi vill därför att regeringen ger Statens konstråd samt Konstnärsnämnden, i samverkan med andra lämpliga aktörer, i uppdrag att genomföra en sådan utvärdering men också parallellt förstärka informationen om enprocentsregeln.

Kultur och hälsa

I en situation där sjukfrånvaron är hög och ohälsfrågorna centrala för arbetsliv och samhällslivet så borde detta avspeglas på ett tydligare sätt i den förda kulturpolitiken. Vi menar att regeringen med inriktning på departementsövergripande arbete bör främja en politik där även hälsan står i fokus. Det är inte längre rimligt att politikområdena ses isolerade från varandra eftersom mycket av den banbrytande utvecklingen sker i gränslandet mellan olika politikområden. Även om forskningen inom området är något begränsad så kan man ändå fastslå att kulturella aktiviteter har stor betydelse för mänsklig hälsa. Det gäller för unga, gamla, friska och för människor med ohälsa i olika livssituationer. En utmaning för regeringen bör vara att få till stånd en mer jämlik och jämställd kulturkonsumtion för att därigenom främja en förbättrad folkhälsa.

Kulturmiljöer till minne av kända svenskar

Sverige har ett antal minnesmärken i form av gårdar och hus, skänkta eller testamenterade till föreningar, stiftelser och organisationer. Som exempel kan nämnas Erlander-gården i Ransäter, Dag Hammarskjölds Backåkra och Bergmangården på Fårö. Denna sorts minnesgårdar ska skiljas från andra kulturarvmiljöer, som bruk, herrgårdar, slott, som ofta också har problem att långsiktigt hitta en verksamhetsform med ett stabilt huvudmannaskap. Särskilt Dag Hammarskjölds Backåkra har en problematisk situation. Svenska Turistföreningen (STF) fick gården som testamentsgåva, men testamentets statuter är inte anpassade för vår tid och STF har stora svårigheter att finansiera verksamheten. Vi anser att det vore en viktig uppgift att en inventering

Fel! Okänt namn på

gjordes av de objekt som finns, liksom de tidigare nämnda, och att man sedan gör en översyn av hur man kan lösa problemen. Kanske finns samordningsvinster att göra. Vi anser att regeringen bör se över denna fråga. Statens kulturråd skulle kunna vara en lämplig aktör för uppdraget.

Skattereduktion för gåvor till vissa ideella organisationer

Regeringen har infört att gåvor till ideella organisationer som arbetar med hjälpverksamhet bland behövande eller främjande av vetenskaplig forskning ska kunna ge rätt till skattereduktion. Möjligheten till skattereduktion gäller privatpersoners gåvor till organisationer som godkänts av Skatteverket. Att enskilda medborgare vid sidan av vad samhället gör, bidrar till olika välgörande ändamål är ett välkommit tillskott för många verksamheter. Vår uppfattning är dock att samhällets insatser ska beslutas i demokratisk ordning. Frågan man ska ställa sig är varför vissa medborgare ska bekosta andras skattereduktion? För varje skattekrona som försvinner på grund av en införd avdragsrätt måste – allt annat lika – andra medborgare betala bortfallet.

Skatteverket har uttryckt farhågor om att det kommer att bli svårt att avgöra vilka organisationer som ska godkännas, dvs. vad som ska definieras som ”hjälpverksamhet bland behövande eller främjande av vetenskaplig forskning”. Systemet upplevs också som krångligt av organisationer. Det är något motsägelsefullt i tanken att givaren måste uppmuntras med ett avdrag för att ge sina gåvor. Risker är att vi får en alltmer ”privatiserad” välgörenhet och att offentligt stöd, som vi fattat beslut om i demokratiska forum, till föreningsliv, sociala verksamheter och forskning, ersätts med privat finansiering via gåvor. Vi socialdemokrater anser därför att skatteavdrag för gåvor ska avskaffas.

Kulturella och kreativa näringar

Det traditionella industrisamhället står inför stora strukturella förändringar och en ny kreativ näring är på framväxt. Förutsättningarna ser annorlunda ut. Fasta kontorsplatser, stämpelklockor och fasta arbetstider är inte längre styrande. En ny generation kreativa människor väljer att arbeta var och när de själva vill.

De kulturella och kreativa näringarna präglas av en stor rörlighet, det är ett frilanssamhälle, där den kreativa kompetensen är råvaran, dvs. det är ett intellektuellt kapital som lätt kan flyttas med personen. Rörligheten ställer krav på bra infrastruktur inte bara i traditionell mening utan också ur helt nya perspektiv.

För att lyckas med denna omställning är det avgörande att se hur de strukturella system som vi har byggt upp kring industrisamhällets förutsättningar kan anpassas efter de nya förutsättningar som gäller inom den kulturella och kreativa näringen. Det är också av stor vikt att hitta sätt för de traditionella

Fel! Okänt namn på

näringsarna och de kreativa näringsarna att mötas. De kulturella och kreativa näringsarna ligger i gränslandet mellan de kulturella och företagsekonomiska sektorerna. Vår utmaning är att ta vara på den potential som kulturen och kreativiteten har och hitta sätt att följa upp de värden som inte kan mätas i traditionella ekonomiska termer. Vi behöver se den kreativa förmågan som en kompetens i sig. En ökad förståelse för hur den kreativa kompetensen kan användas, för att höja värdet eller öka lönsamheten inom andra sektorer, behöver skapas.

Kultur och kreativa samarbeten kan vara ett sätt att utveckla verksamheten för att öka konkurrenskraften. Näringsarnas stora värde som sysselsättningsbidrag ligger i dess förmåga att vara en dynamo för andra branschers utvecklingsarbete. Det förutsättningslösa och vida synsätt som näringen representerar är av stor betydelse i alla branschers utvecklingspotential.

För att möjliggöra detta krävs att den kompetens som näringen innefattar på ett bättre sätt synliggörs för aktörer inom andra branscher samtidigt som dessa ges insikter om de värden som näringen kan tillföra. I många fall upplevs generella problem som branschspecifika varför en större öppenhet krävs. Några generella metoder för stimulans finns inte, varför graden av lyhörddhet i systemet behöver öka. Samtidigt måste kreatören öka medvetenheten om sitt marknadsvärde. Ekonomiska ersättningar och belöningssystem bygger ofta på eget gediget arbete, varför respekten för idéarbete och kreativitet måste ökas. Sveriges framtid ligger i att erövra och behålla en topposition inom områdena innovation och utveckling. I det perspektivet spelar de kulturella och kreativa näringsarna en avgörande roll.

Ett lysande exempel på den betydelse som kulturella och kreativa näringsarna har visar den utveckling och expansion som en ort får då den blir europeisk kulturhuvudstad. Nästa år, 2014, är Umeå Europas kulturhuvudstad (European Capital of Europe, som utses av EU). Det handlar inte om en kulturell evenemangsverksamhet utan om infrastrukturförändringar som påverkar inte bara kulturlivet i Umeå och Västerbotten utan hela näringslivet i regionen.

Umeå som Europas kulturhuvudstad 2014 kan ses som en del i en strävan att Sverige ska positionera sig inom områdena innovation och utveckling, denna unika möjlighet bör Sverige, t.ex. olika myndigheter och organisationer, ta till vara och utveckla.

Det är viktigt att se vilken kraft detta projekt ger hela regionen, och det går att utifrån detta dra intressanta lärdomar på vilket sätt kulturella och kreativa näringsarna kan spela en verkligt avgörande roll för en regions näringslivsutveckling.

I den nya gymnasieskolan är estetisk verksamhet, som var ett kärnämne i den tidigare gymnasieskolan, nu enbart en valbar kurs. Det är självklart att alla gymnasieelever ska utveckla och använda sin fantasi och kreativitet samt förmågan att kommunicera genom att delta i estetisk verksamhet. Det krävs också kunskaper för att ta del av och tolka det kulturella utbudet. Kulturell medvetenhet och kulturella uttrycksformer är dessutom en av de åtta nyckelkompetenser för livslångt lärande som fastställts av EU, och som Sverige ställt sig bakom. Estetik, kreativitet och förmåga att uttrycka sig konstnärligt

Fel! Okänt namn på

är vidare en tillgång i många yrken och bör därför ingå som ett gymnasiegemensamt ämne i de nationella programmen i gymnasieskolan.

Det är en konkurrensfaktor för Sverige att unga människor behärskar olika kreativa uttrycksformer. Det visar inte minst framgångar för svenska dator- och tv-spel, design och film. Dessa framgångar bygger på kreativt tänkande. I områden som foto, marknadskommunikation, nya medier, mode samt turism och besöksnäringar spelar kreativt tänkande en nyckelroll.

Det är viktigt att ansvariga myndigheter agerar utifrån vad som skapar tillväxt. Vi vill ta vara på kulturen som en tillväxtmotor för att skapa tillväxt både för enskilda människor och för hela Sverige.

Medier

Digitalisering av public service-företagens arkiv

Vi välkomnade att regeringen lyssnade på public service-företagens förslag om att öppna arkiven och möjliggöra för alla att ta del av den skatt som public service-företagens programverksamhet utgör. Rent principiellt är det dock problematiskt att regeringen inte valde att ge public service-företagen en sådan finansiering att de självständigt har kunnat hantera frågan. Istället valde regeringen genom denna hantering en möjlighet att styra public service-företagens verksamhet. I detta fall är det förvisso bra i sak, men ändå fel rent principiellt. Vi vill understryka vikten av public service-företagens oberoende och vill påminna om regeln om ”armlängds avstånd”.

Digitaliseringen av arkiven väcker flera frågor. Först hur den långsiktiga finansieringen ska se ut. Flera kostnader som avser digitalisering är inte engångskostnader utan löpande kostnader, som t.ex. lagring, distribution, tillgängliggörande, redaktionell bearbetning och rättighetskostnader. Risken är uppenbar att tillgängliggörande av arkivens program kan komma att påverka företagets möjlighet till nyproduktion. Den andra frågan gäller ev. förhandsprövning av denna nya verksamhet. I och med att regeringen anvisade särskilda medel för åren 2012 och 2013 för att tillgängliggöra arkiven, tolkar vi det som att regeringen de facto har godkänt denna verksamhet och att förhandsprövning inte blir aktuell.

Vi ser dock att det är problematiskt att frågan om finansieringen av arkiven inte fått en långsiktig lösning. Det rimliga är att företagen självständigt kan hantera denna fråga. Detta är ett nytt uppdrag för företagen och förutsätter därmed att hänsyn tas till detta i medelstillelningen.

Avskaffa förhandsprövningen

Regeringen har fattat beslut om förhandsprövning av nya tjänster inom public service. Beslutet har ifrågasatts från många håll; kritiken handlade främst om att regeringen väljer att genomföra en inskränkning av public service-

företagens oberoende ställning. Frågan om förslaget strider mot yttrandefriheten lyftes genom en anmälan till konstitutionsutskottet. Konstitutionsutskottet fann i sitt betänkande (2010/11:KU20) att regeringens beslut om förhandsprövning av nya programtjänster hos public service-företagen inte stod i strid mot yttrandefrihetsgrundlagens censurförbud, då det ekonomiska stöd som public service-företagen får kan förenas med vissa villkor, så kallade anslagsvillkor, som regeringen beslutar om. Men villkoren måste samtidigt ha stöd i de allmänna riktlinjer som har beslutats av riksdagen. Konstitutionsutskottet ifrågasatte om så har varit fallet när det gäller förhandsprövningen. Det faktum att förhandsprövningen ska innehålla en bedömning av tjänstens påverkan på marknaden nämndes inte i regeringens proposition eller i den bakomliggande utredningen. Utskottet ansåg även att det kan ifrågasättas om det villkoret går att kombinera med public service-företagens oberoende ställning. Riksdagen beslutade enligt utskottets förslag.

Den grundläggande frågan handlar om att regeringen i stället för att styra yttranden inom public service-företagen genom grundlagarna och riksdagen, styr genom införande av anslagsvillkor, villkor som regeringen själv beslutar om. Anslagsvillkor infördes i samband med den nya radio- och tv-lagen och syftet är att regeringen ska kunna ställa krav på ekonomisk redovisning och revision. När större förändringar avses genomföras ska man gå via riksdagen och sändningsvillkoren. När regeringen styr via anslagsvillkoren innebär det att man undgår riksdagens bedömning. Vi anser att den av regeringen införda förhandsgranskningen av nya programtjänster inom public service-företagen ska ifrågasättas ur ett yttrandefrihetsperspektiv, ur ett demokratiperspektiv och ur perspektivet att Sverige skall ha en fri och obunden public service. Mot bakgrund av det ovan anförda anser vi att riksdagen ska ge regeringen till känna att kravet på förhandsgranskning av vissa tjänster inom public service-företagen ska avskaffas.

Alla ska kunna se stora idrottsevenemang i fria kanaler – inrätta en evenemangslista

Stora idrottsevenemang tillhör de mest sedda tv-programmen. Viktiga sport-händelser är en del av vårt samhälle som alla är delaktiga i – från läktaren eller TV-soffan. Vi vill att det ska fortsätta vara så.

Trots att riksdagen fattat beslut om att uppdra åt regeringen att bereda frågan om en evenemangslista har ingenting hänt.

Vi motsätter oss en utveckling där stora sportevenemang enbart sänds i betalkanaler som inte alla har tillgång till. Folket ger idrotten sin kärlek och stora resurser på många olika sätt. Vi tycker att det är viktigt att sporten också ger upplevelser tillbaka till hela det svenska folket.

I samband med att EU:s AV-direktiv implementerades i Sverige, infördes ett krav i radio- och tv-lagen att den som innehar den exklusiva rätten till en tv-sändning från ett svenskt eller utländskt evenemang som är av särskild vikt för det svenska samhället, inte får utnyttja rättigheten på ett sådant sätt, att en väsentlig del av allmänheten i Sverige utestängs från möjligheten att i fri

Fel! Okänt namn på

television se evenemanget i direktsändning eller, om det finns saklig grund för det, med en mindre tidsförskjutning. I praktiken innebär lagkravet att stora evenemang ska sändas fritt i hela landet. De evenemang som avses är enligt lagen sådana som inträffar högst en gång om året och som intresserar en bred allmänhet i Sverige. I Sverige bereddes frågan noga i samband med att lagkravet infördes. Syftet med lagkravet var helt enkelt att säkerställa allas tillgång till stora evenemang, och då avsågs i första hand stora internationella sportevenemang men även andra evenemang av stor betydelse för svenska samhället. Tidigare har denna reglering inte längre behövt användas, eftersom sådana evenemang alltid sänts i SVT eller TV4, som båda sänder fritt i hela landet. Det har dock blivit vanligare att sporträttigheter köps av betalkanaler eller kanaler som inte når hela landet. För att regleringen ska ha praktisk verkan krävs att regeringen meddelar föreskrift om vilka evenemang som åsyftas. Motsvarande listor är idag vanliga i Europa och finns införda i många andra länder som Finland, Storbritannien, Österrike, Frankrike, Tyskland, Irland och Italien. Den finska listan kan här utgöra utgångspunkt. Det är rimligt att definitionen av evenemang av nationell betydelse omfattar OS, Fotbolls-VM och -EM för män och kvinnor i dess helhet, utomhus-VM och -EM i friidrott samt vinteridrotten, dvs. längd-VM i skidor, alpina VM samt ishockey-VM i dess helhet. I samband med införandet av möjligheten till s.k. evenemangslista i svensk lag har kulturutskottet uttalat att det med hänsyn till svensk idrotts ekonomi och konkurrenskraft, finns anledning att lämna idrottsevenemang där rättigheter upplåts av inhemska arrangörer utanför en eventuell lista. Inga av rättigheterna till ovan nämnda evenemang vilar hos något nationellt förbund eller kan väntas göra det i framtiden. Med anledning av ovanstående vill vi därför ge regeringen uppdraget att skyndsamt i lag inrätta en s.k. evenemangslista. Riksdagen har bifallit en motion om att inrätta en evenemangslista (2011/12:Kr 221 av Lennart Axelsson (S)). Regeringen bör därför skyndsamt bereda frågan och återkomma till riksdagen med förslag till beslut.

Idrott

Idrotten en del av välfärden – nej till höjda avgifter

Var tredje vuxen är medlem i en idrotts- eller friluftsförbund. Idrotten är den frivilligorganisation där den allra största gruppen medborgare gör insatser. Var femte vuxen gör frivilliga insatser inom idrottsrörelsen. Det är mer än en miljon människor som gör ett stort bidrag till vårt samhälle. Idrottsrörelsen är en nyckel till att svenskar är världsbäst på frivilligjobb. De ideella krafterna inom idrottsrörelsen gör ovärderliga insatser för att engagera och aktivera barn och unga. Denna unika situation ska vi utveckla och ta till vara.

Vi vill värna idrotten som en del av vår gemensamma välfärd. Vid sidan av ett brett folkligt engagemang är samhällets stöd mycket betydelsefullt. Vi

prioriterar därför samhällets stöd till idrotten och sätter det före stora skattesänkningar.

Vi ser också med oro på de höjda avgifterna inom idrotten. Vi vill motverka den nuvarande utvecklingen med sänkta bidrag till idrottsrörelsen som leder till ökande avgifter för idrottande och som stänger dörrar till idrottsligt engagemang.

Andra följer idrotten som publik på läktaren eller framför teven. Idrotten engagerar. Idrott är både en massrörelse och ett mediefenomen där den globala elitens prestationer trolldrömmar oss.

Det finns skäl att oroa sig för situationen inom idrottsrörelsen. De stora skattesänkningarna har urholkat de gemensamma finanserna. Följden är att mer än var femte kommun i år drar ner på stödet till idrottsföreningar. Enligt Riksidrottsförbundet har föreningarnas avgifter ökat mycket under de senaste tio åren. När kommunernas stöd till idrotten minskar ökar kostnaderna för familjer med idrottande barn. Vi anser att de alltmer höjda avgifterna i idrottsklubbarna är en central och viktig fråga för svensk idrott. Vi vill därför ge regeringen i uppdrag att starta en dialog med Riksidrottsförbundet för att se över olika möjligheter att lösa problemet med de ökande medlemsavgifterna, och återkomma till riksdagen med förslag till insatser.

Elitidrottarens möjlighet att kombinera idrott och studier

Skapa bättre möjligheter för elitidrottare att kombinera idrott och studier vid universitet och högskola.

Utveckla ett samlat internationellt program för idrottsmäns möjligheter till yrkeskarriär. Det ska ske i samverkan mellan idrottsrörelsen, staten, högskolor, universitet och kommuner. Elitidrottare är av naturliga skäl under sin idrottskarriär helt koncentrerade på träning och på att lyckas i sin idrott. Inte sällan tvingas de avstå eller helt ge upp utbildningsambitioner. Det vill vi ändra på. Vi vill att det utvecklas fler och mer omfattande samarbeten mellan universitet och högskolor och olika specialidrottsförbund. Vi vill att elitidrottare ges särskilda förutsättningar för högskolestudier. Det handlar om att lärosätet har en förståelse för elitidrottarens särskilda behov och förutsättningar. Det handlar exempelvis om att kunna ta ledigt för träningsläger eller tävlingar utan att det hindrar utbildningen. Det handlar också om att det på studieorten finns tillgång till högklassiga träningsanläggningar och tränare som möter elitidrottarens behov.

När idrottskarriären är över står många utan rimliga möjligheter att komma in i en annan yrkesbana. Andra länder som exempelvis USA har sedan lång tid särskilda universitetsprogram för elitidrottare.

Vi tycker att det är hög tid att Sverige utvecklar – anpassat för svenska förhållanden – ett väl fungerande system för att tidigt i idrottskarriären ge elitidrottsmän och kommande elitidrottsmän möjlighet och insatser för en civil karriär efter idrotten. Vi vill därför tillsammans med idrottsrörelsen utveckla ett samlat program för idrottsmäns möjligheter till yrkeskarriär efter

Fel! Okänt namn på

den aktiva idrottstiden. En hel del görs redan av enskilda klubbar i samverkan med kommuner och i vissa fall andra utbildningsanordnare. Vi vill nu ta ett samlat nationellt grepp där staten, högskolor och kommuner samverkar. Tidiga anpassade utbildningsinsatser som går att kombinera med en elitidrottskarriär är en del i detta program. Men även insatser som personliga karriärplaneringsprogram och särskilda specialinriktade team inom arbetsförmedlingen bör prövas.

Lika villkor för pojkar och flickor inom idrotten

Vi vill verka för lika möjligheter för tjejer och killar att utöva idrott. Orättvis resursfördelning som missgynnar flickor och deras idrottsaktiviteter måste upphöra.

Sju av tio pojkar och flickor tränar idrott upp till femton års ålder. I de övre tonåren sjunker det organiserade idrottandet, särskilt bland flickor. Där grundläggs skilda idrottsvanor mellan könen, där kvinnor motionerar mer än män men idrottar i organiserad form i mindre utsträckning än män. Tillgången till träningslokaler är bättre för idrotter som domineras av pojkar. Det är viktigt att flickor och kvinnor inte missgynnas när de statliga resurserna till idrotten fördelas inom idrottsrörelsen.

Sexuella övergrepp på barn i idrottsmiljöer

Den före detta höjdhopparen Patrik Sjöberg och friidrottstränaren Yannick Tregaro trädde under 2011 fram och berättade att de som barn utsatts för sexuella övergrepp av sin idrottstränare. Sexuella övergrepp är oförenliga med svensk idrotts grundvärderingar. Alla barn och ungdomar har rätt att idrotta och utvecklas i en trygg miljö och bemötas med respekt. Det är därför utmärkt att Riksidrottsförbundet har en policy och vägledning mot sexuella övergrepp där det finns råd och stöd till föreningar, aktiva och föräldrar om hur man kan motverka och hantera övergrepp. En bra förebild för hur man kan arbeta med dessa frågor är Svenska Scoutrådets projekt ”Trygga möten”. Vi vill betona vikten av att regeringen noga följer denna fråga, uppmuntrar forskning och ny kunskap i frågan samt ökar ambitionerna i nära dialog med idrottsrörelsen och andra organisationer som engagerar barn och unga.

Stoppa huliganerna!

Ingen ska behöva avstå från att gå på en match för att man känner sig otrygg. Mer behöver därför göras för att motverka huliganism i samband med idrottsarrangemang. Vi vill bland annat se en lag som innebär att personer som är dömda för våldsbrott eller ordningsstörning i samband med idrottsevenemang skall kunna beläggas med anmälningsplikt på polisstationer under matchdagarna.

Spel

Vi tror att det är nödvändigt att omreglera spelmarknaden så att Sverige får en modern spelpolitik, anpassad till dagens tekniska och rättsliga förhållanden. Vi vill att regeringen gör en översyn av den svenska spelpolitiken med hänsyn tagen till de synpunkter vi framför avseende licensierade internetspel, framtiden för Svenska Spel, framtiden för ATG, framtiden för folkrörelserna, inrättandet av en spelmyndighet, frågan om spelmissbruk samt frågan om spelautomater.

Licensierade internetspel

De internationella bolag som vill verka i Sverige ska självklart anpassa sig till krav och myndighetskontroll här. De ska betala skatt på sina vinster här. Vi anser därför att ett antal internetspel bör öppnas för licenser och därmed omfattas av svensk tillsyn och svenska krav på spelansvar. Icke-licensierade aktörer ska inte få tillträde. En del länder har valt att blockera internet-sajter eller förbjuda banktransaktioner, det är fel väg att gå. Istället förordar vi en lösning med ett fungerande annonsförbud för bolag utan tillstånd i Sverige. I de spel som öppnas för konkurrens ska alla aktörer ha möjlighet att få tillträde till marknaden, om de uppfyller villkoren. Även nuvarande spelarrangörer, såsom folkrörelserna, bör få möjlighet att komma in på internetmarknaden. Operatörer som får erbjuda spel över internet bör beskattas på en nivå som motsvarar den i andra europeiska länder som öppnat för licenser. Återbetalningen till spelarna bör regleras av staten.

Framtiden för Svenska Spel

Svenska Spel blir i denna ordning en aktör bland andra. Det finns inga hinder för ett statligt bolag för trygga spel också i framtiden. Tvärtom skulle Svenska Spel kunna få tillstånd att konkurrera också på marknader i andra länder som öppnat nätspel för konkurrens. Eventuellt bör Svenska Spel delas i två bolag, ett konkurrensutsatt med samma villkor som andra licensinnehavare, ett annat för spel där bolaget har fortsatt monopol, som fysiska kasinon.

Framtiden för ATG

ATG:s uppdrag är att trygga de långsiktiga förutsättningarna för svensk trav- och galoppsport genom att anordna spel på hästar. Den största delen av ATG:s omsättning går tillbaka till spelarna i form av vinster (9 miljarder kronor).

Nettoöverskottet fördelas mellan staten (1,4 miljarder kronor) och trav- och galoppsporten/hästnäringen (1,6 miljarder kronor). Uppgifterna är häm-

Fel! Okänt namn på

tade från ATG:s årsredovisning 2010. Spelutredningens (SOU 2008:124) förslag innebar att vadhållning på hästar även fortsättningsvis skulle förbehållas ATG, då denna konstruktion har bred uppslutning och gynnar såväl hästnäringen som staten, något som även remissinstanserna bekräftade. Vi delar utredningens uppfattning och anser att vadhållning på hästar även fortsättningsvis ska förbehållas ATG.

Framtiden för folkrörelserna

Svenska Spel har under de senaste 25 åren fått tillstånd att erbjuda lotterier som är mer eller mindre oförenliga med den svenska traditionella ordningen där fysiska lotterier har förbehållits föreningslivet. Folkrörelsernas ställning på spelmarknaden har genom detta försvagats. Vid en omreglering bör ett riktmärke vara att värna och återupprätta folkrörelsernas traditionella ställning på lotterimarknaden. Därför bör en översyn göras av vilka lotterier Svenska Spel ska tillåtas erbjuda i framtiden. En omprövning behöver ske till förmån för de allmännyttiga ändamål som tillgodoses genom folkrörelserna.

Inrätta en spelmyndighet

Tillstånd, tillsyn och insatser kring spelproblem bör samordnas i en myndighet med tillräckliga resurser. Myndigheten ska – inom de ramar som läggs fast i lag och förordning – avgöra vilka spel som ska tillåtas och villkoren för varje spelform. De tillstånd som för närvarande beslutas av regeringen ska i fortsättningen behandlas av myndigheten. Speltillsynen behöver få effektivare möjligheter till ingripanden, till exempel genom sanktionsavgifter för ”mängdbrott” och omedelbara viten vid förelägganden. Grova överträdelse ska leda till indraget tillstånd eller bestraffas.

Det behövs tydligare krav på spelarrangörernas ansvar. Det kan handla om åldersregler, krav på avstängningsmöjligheter och gränssättning i tid.

Spelmissbruk

Samhällets åtgärder för att förebygga spelproblem och insatser för spelare med problem bör preciseras, exempelvis i socialtjänstlagen. Den nya spelmyndighet som vi socialdemokrater anser bör inrättas bör ha i uppdrag att svara för forskning och bredare information om spelandets risker samt ansvara för att reglera och finansiera stödinsatser. Myndighetens uppdrag ska finansieras av spelbranschen. För att garantera förutsebarhet och långsiktighet i arbetet bör medel fonderas, så att det inte finns någon direkt koppling till spelandets aktuella omsättning.

Samhällets insatser vid spelproblem – förebyggande och vård – ska vara skattefinansierade och prövas i budgeten i ett långsiktigt perspektiv. En av-

Fel! Okänt namn på

räkning av kostnaderna ska ske mot statens intäkter av spelskatt. Detta ska årligen redovisas för riksdagen.

Spelautomater

Spelautomaterna på svenska restauranger, illegala apparater i olika miljöer och spel på ”enarmade banditer” på utländska nätsajter, sticker ut på spelmarknaden. De legala spelautomaterna innebär en betydande inkomstkälla för Svenska Spel och därmed staten och för de krogar som har dem utplacerade. Samtidigt är det den spelform som skapar mest problem. En förklaring är att automaterna i huvudsak placeras i restauranger med alkoholtillstånd – därmed kopplas möjligheten att spela till alkohol, en olycklig kombination. I praktiken finns heller ingen gräns för hur mycket man kan spela på automaterna en viss dag eller över en längre period. Det finns anledning att se över hela spelautomatfrågan i ett brett perspektiv, inklusive frågan om spelformen ska tillåtas. Samtidigt bör klarläggas hur samhället effektivare kan bekämpa de illegala automaterna.

Stockholm den 5 oktober 2012

Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S)

Peter Johnsson (S)

Per Svedberg (S)

Isak From (S)

Kerstin Engle (S)

Christina Zedell (S)

Agneta Gille (S)